

Vacunes: sí o sí

Presentació

Des del primer concepte de vacuna, aparegut a Anglaterra de la mà d'Edward Jenner l'any 1796, passant pels segles posteriors fins a l'actualitat, els científics han estat investigant i han pogut desenvolupar vacunes per a malalties infeccioses com la diftèria, la poliomielitis i la rubèola, entre moltes d'altres. Els més actuals esforços dels científics d'aquest àmbit se centren en el desenvolupament de nous tipus de vacunes, com les d'ADN, i en la recerca de la vacuna contra el VIH, virus causant de la sida.

Vaig escollir aquest treball després d'informar-me sobre els descobriments més importants de la biologia, i vaig creure que les vacunes era un tema poc tractat i bo per fer-ne recerca.

Metodologia

La metodologia, i per tant el treball, es pot dividir en dues parts. La primera és teòrica i es basa en la recerca bibliogràfica, sobretot en pàgines web. Hi trobem: la història de les primeres vacunes, l'evolució del calendari de vacunació espanyol i els tipus de vacunes i com actua cada un. La segona part és pràctica, i per això està

basada en el treball de camp. Consta d'entrevistes a professionals de la salut, enquestes realitzades a la població i al personal sanitari, una recerca periodística i, finalment, una valoració de l'impacte mediàtic en la premsa que va generar el cas de diftèria a Olot.

Cos del treball

1a part: Història de la vacunació, canvis en el calendari de vacunes espanyol i tipus de vacunes

L'any 1796 Edward Jenner va administrar sèrum sanguini d'una persona que havia passat la verola bovina a un nen de 8 anys infectat de verola. Es considera la primera vacuna perquè en inocular-li sèrum, aquest portava anticossos que li van permetre superar la malaltia. Aquesta «vacuna» va arribar a Espanya gràcies a Francisco Xavier Balmis, un metge d'Alacant que es va assabentar del descobriment i el 1803 va dur a terme una expedició per immunitzar la població.

La sistematització de les vacunes no va arribar fins al 1975, amb el primer calendari de vacunació. Contenia les edats a les quals s'havia de vacunar els nens de tètanus, diftèria, tos ferina, verola i poliomielitis. Hi va haver molts nous descobriments a l'entorn de la vacunació que es van anar traduint en canvis en el calendari oficial de vacunació. El més recent és del 2015, que conté vacunes per a 15 malalties diferents. Seguidament parlo dels tipus de vacunes que hi ha i el seu funcionament.

Les vacunes es poden classificar segons el seu contingut immunitzador. Trobem vacunes atenuades, que contenen els microorganismes patògens debilitats; vacunes inactivades, que contenen l'agent patògen mort si és un bacteri o inactivat si és un virus; vacunes de subunitats, que contenen només els antígens que activen el sistema immunitari; vacunes amb toxoides, útils per a aquells bacteris que segreguen substàncies tòxiques; vacunes combinades, útils per a aquells agents patògens amb una coberta exterior que amaga els antígens; vacunes de vectors recombinants, unes vacunes modernes que utilitzen microorganismes no patògens per immunitzar-nos contra els patògens, i, finalment, vacunes d'ADN, encara en fase experimental i que consisteixen en la inoculació de fragments d'ADN que codifiquen pels antígens.

2a part: Entrevistes, enquestes i recull de premsa

Vaig fer un seguit d'enquestes a quatre professionals relacionats amb les vacunes per obtenir informació d'experts.

1. El 27 de juny vaig entrevistar a l'ambulatori de Vic a Judith Planella Jurado, infermera. Em va explicar que les vacunes s'han de mantenir en la cadena del fred, amb un rigorós procediment de transport. Les vacunes que s'han de comprar són les no sistemàtiques. Finalment em va aclarir que són completament segures i que no contenen cap agent tòxic.

2. El 28 de juny vaig parlar amb Elisenda Real a l'ambulatori de Vic, infermera responsable de l'atenció al viatger. Em va ensenyar algunes de les vacunes que s'han d'administrar a la gent que va de viatge a certs països, vacunes per al còlera, l'hepatitis, la ràbia... També em va explicar que la gent creu més important les vacunes per a malalties que aquí no hi són.

3. El 3 d'agost em vaig entrevistar amb Carles Furriols, metge especialitzat en medicina tropical i actual responsable de la Fundació Dr. Trueta. Va recalcar l'eficàcia de la vacunació i es va mostrar especialment crític amb els antivacunes, que suposen un risc per a la salut pública, a més d'una irresponsabilitat personal.

4. El 23 de setembre vaig entrevistar Roser Capdevila, farmacèutica copropietària de la farmàcia Atlàntida de Vic. Creu que les vacunes han millorat la qualitat de vida de les persones i en remarca la seva seguretat. Em va ensenyar les vacunes que venien. Ella és de l'opinió que les vacunes haurien de ser obligatòries.

Pel que fa les enquestes, en vaig fer una per tal de conèixer la visió popular a l'entorn de les vacunes, i una altra de diferent per saber l'opinió del personal mèdic sobre alguns aspectes de la vacunació. Les principals conclusions de l'enquesta a professionals són:

—Tot i que el 100 % dels enquestats és partidari i segueix el calendari de vacunació, un 34 % està en contra de la seva obligatorietat.

—Els professionals coincideixen que la vacuna per la grip i pel papil·loma humà són les menys acceptades per la població.

—La desconfiança, una suposada perillositat de les vacunes per a la salut, la por, la ignorància i la influència d'altres persones són els factors més rellevants a l'hora de no vacunar-se.

—El cas de diftèria d'Olot de l'estiu del 2015 va suposar un augment de la sensibilització de la població respecte a aquesta qüestió.

Les conclusions de l'enquesta a la població són:

—La majoria de la població sap què és una vacuna.

—A la gent li interessa el tema de les vacunes, però troben que els donen poca informació al respecte.

—El 74 % de la població obligaria a vacunar.

—Un 60 % confia en l'eficàcia de les vacunes i no creu que tinguin afectes adversos.

També vaig fer un recull de premsa durant l'estiu del 2015, arran del brot de diftèria a Olot que va afectar un nen de 8 anys no vacunat. Com que el ressò mediàtic va ser important, trobem el tema reflectit en tot tipus de gèneres periodístics: articles d'opinió, reportatges, editorials, columnes, cartes al director, notícies, crítiques i dossiers... Per això vaig creure que seria una bona idea recollir la informació que donaven els mitjans de comunicació dia a dia.

Diaris com *El Periódico*, *La Vanguardia* o *El Punt Avui* van cobrir la notícia amb informació sobre el tema constantment, i és per això que vaig utilitzar-los. En general, les notícies feien referència a si s'havia d'obligar o no a vacunar, a la problemàtica dels antivacunes i a informar de l'evolució del cas de diftèria.

Conclusions

Després d'haver fet el treball m'he adonat de la feina sovint qüestionada que fan les vacunes: salvar vides. Les vacunes són un gran avenç científic, segures, necessàries i molt eficaces, i el fet de vacunar-se és una mostra de responsabilitat personal amb la pròpia salut i alhora un acte de solidaritat amb la resta de la societat.

Webgrafia

<<http://www.who.int/es/>> – <<http://www.enfermeriaavila.com/PDF/Vacunacion.pdf>> – <<http://emedicine.medscape.com/>> – <<https://www.nlm.nih.gov/medlineplus/>> – <<http://www.historyofvaccines.org/>> – <<http://porquebiotecnologia.com.ar/index.php?action=cuaderno&opt=5&tipo=1¬e=71>> – <<http://www.health.govt.nz/>> – <<http://actualvet.blogspot.com.es/2010/11/vacunas-recombinantes.html>> – <<http://www.ncbi.nlm.nih.gov/pmc/articles/PMC230264/pdf/719563.pdf>> – <<http://www.comb.cat/>> – <<http://www.elsevier.es/es-revista-medicina-clinica-2-articulo-enfermedades-infecciosas-importadas-espana-13127586>> – <<http://www.elmundo.es/grafico/salud/2014/07/04/53b6e53dca4741e87d8b45a4.html>> – <<http://catsalut.gencat.cat/ca/>> – <<http://www.rcsb.org/pdb/pv/pv.do?pdbid=1MDT&bionumber=1>> – <<http://www.aepap.org/vacunas/calendarios-espanoles>>.